

O CARBALLO (QUERCUS ROBUR L.)

O CARBALLO É HOXE UNHA ESPECIE DE REXENERACIÓN NATURAL QUE NON DEBE PRESCINDIR DA INTERVENCIÓN HUMANA

XACOBE FEIJOO LAMAS

O carballo (*Quercus robur L.*), tralo piñeiro do país, é a segunda especie máis abundante de Galicia. Sen contar as superficies onde se mestura con piñeiros e eucaliptos, está presente, de xeito dominante en 195.000 hectáreas, segundo o 3º Inventario Forestal Nacional. Nos últimos 10 anos a súa superficie aumentou en 158.318 hectáreas xunto coas demáis frondosas autóctonas de Galicia.

Esta máis que notable expansión non é debida ás plantacións feitas polo home senón á súa capacidade para a *rexeneración natural*. A adaptación ás condicións de clima e solo do país e o descenso dos efectos dos lumes en moitas superficies forestais unido ó abandono do campo, fan o resto. Por iso é necesario centrar as actuacións forestais neste tipo de masa natural, para evitar que o que non xestionemos nós o xestione o lume, para garantir a través de sinxelas intervencións selvícolas, a súa supervivencia e aumentar os valores ecolóxicos económicos e sociais desta especie.

Ecolóxicos, porque unha árbore ben conformada por unha boa selvicultura poderá ser maiormente aproveitada en forma de madeira, como sabemos, a materia prima máis ecolóxica e renovable que existe, xa que a "fabricamos" con CO₂ atmosférico e enerxía solar. Cada vez que utilizamos unha tonelada de madeira estamos deixando de utilizar unha tonelada de plástico, formigón ou aceiro, materiais con altísimos costes ambientais en tódalas fases da súa produción, transformación, transporte e reciclado. Polo tanto usando madeira melloramos o medio ambiente.

Económicos, porque terá maior valor no mercado. E sociais porque xerará rendas e emprego no noso medio rural.

Pepe Salvadores

UNHA SINXELA SELVICULTURA GARANTE AS MELLORES CARBALLEIRAS

As masas de rexeneración natural son mellorables se hai interese e intervimos a tempo. Os tratamentos baséanse sempre en sinxelos principios e actuacións. Axudaremos ó rexenerado

Pepe Salvadores

completando ocos mediante plantación, ou abrindo espazos á luz solar, se as *plántulas* están excesivamente sombreadas por outras especies.

Favoreceremos progresivamente ós exemplares mellor conformados e con crecemento máis vigoroso, escollendo sempre estas árbores sobre as próximas que presenten forma deficiente, e as cales iremos eliminado a medida que entren en competencia coas boas polo espazo vital.

Hai que pensar que en moitas destas masas hai densidades de máis de 2000 plantas por hectárea, e que chegarán a estado adulto á décima parte. Se actuamos facendo *claras* progresivamente ó longo dos anos e a medida que as árbores van medrando e competindo entre si, aseguramos a supervivencia das árbores máis valiosas, o que non está garantido se abandonámos o monte ó chou.

Ademáis sobre as seleccionadas trataremos de formar unha única *guía*, cortando aquelas pólas que formen *gaias*. Naqueles pés cunha feitura moi

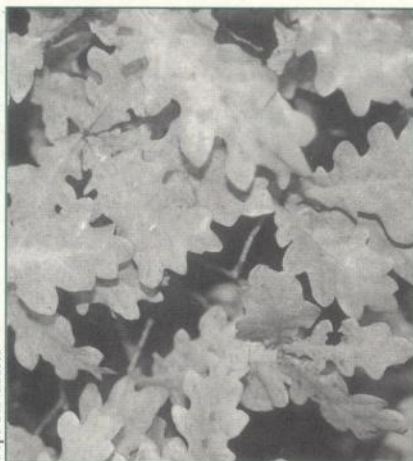
deficiente faremos unha corta pola base da árbore. Rebrotará vigorosamente da cepa e nos anos seguintes seleccionaremos unha única vara, a que presente a feitura máis dereitiña para completar o desenvolvemento do pé adulto.

A medida que o carballo vaia dominando, e creando o seu peculiar ambiente, o ecosistema irá aumentando a súa complexidade, aparecendo unha gran variedade de especies de flora e fauna. Os acompañantes do carballo irán xurdindo, ate formar o ambiente típico das fragas: abeleiras, acivros, loureiros, cerdeiras, bidueiros, pradairos érbodos e infinidade de especies de ervas, fentos, edras e plantas leñosas.

A comunidade florística das fragas é a máis evolucionada nas condicións de solo e clima de Galicia, xa que se estabiliza no tempo, sempre que non haxa cambios drásticos polo lume, enfermidades ou plagas. É o que se coñece como o "climax" de vexetación.

A MADEIRA DE CARBALLO, SÍMBOLO DE PROGRESO

Ten unha madeira de gran calidade, moi empregada en tempos na construción naval, nas travesas de vía férrea posteriormente, e sempre na ebanistería e mobiliario durareiro e da mellor calidade. Outro dos usos é para bocois e

Pepe Salvador

barricas onde maduran os mellores viños, tomando un sabor característico. Na actualidade o carballo galego expórtase para a elaboración dos mellores e máis afamados güisques escoceses.

Foi sempre a leña do país por excelencia, e daba o mellor carbón vexetal, empregado profusamente na fundición de metal. En certo modo está relacionado coa orixe da Revolución Industrial, pois foi a súa escaseza o que propiciou en Inglaterra o salto enerxético dende a madeira ó carbón, como combustible básico.

Tamén foron empregadas as landras para ceba de gando, e a cortiza como fonte de sustancias curtintes.

Hai tamén que falar dun uso social característico desta especie en Galicia, as carballeiras, e lembrar que moitas delas tamén precisan de actuacións

para as poder legar ás xeracións futuras, así como nosos antergos, con moitos menos medios fixeron con nós. Isto é unha contribución ó desenvolvemento sostible.

CARACTERÍSTICAS XEBOTÁNICAS

O *Quercus robur* ten un parente moi próximo en Galicia, o *Quercus petrae*, ó igual ca el chamado carballo, pero que os distinguiremos polas follas sentadas, sen peciolo, e landras con peciolo que presenta o *robur*, mentras que seu "curmán" *Quercus petrae*, ten follas con peciolo e landras sentadas. Estoutro carballo vive en solos máis secos e ten mellor porte, pero os seus comportamentos ecolóxicos son moi similares. Outros "parentes" galegos, do mesmo xénero son o cerquiño *Quercus pyrenaica*, a sobreira *Quercus suber*, e a aciñeira *Quercus ilex* que aparece na Galicia caliza.

O carballo reproducése por semente e gromos de cepa o que da dous tipos de monte: monte alto, se procede de semente, e monte baixo se ten os carballos brotados de cepas e tocóns que se cortaran previamente. Precisa de bos terreos, silíceos ou calizos, para acadar todo o seu porte, de ata 35 m, e busca sempre humidade permanente nos solos e frescura, razón pola que tamén aparece á beira dos ríos.

PRODUCCIÓN DE PLANTA FORESTAL

Especialidade en frondosas, castiñeiro híbrido, nogueiras, carballos, acevros
PLANTA FROITEIRA ENXERTADA
ABONOS ESPECIAIS E FITOSANITARIOS
EQUIPOS PROTECCIÓN DE PLANTAS, tesoiras, motoserres, desbuzadores,...

PROXECTOS E ENXEÑERÍA FORESTAL

Xestión de axudas Unión Europea
SERVICIOS AGROFORESTAIS
PLANTACIÓNS FORESTAIS, ROTURACIÓNS
AGRARIAS TRATAMENTOS SELVÍCOLAS,
MANTEMENTOS: limpeza, podas, abonados,
tratamentos fitosanitarios (pragas, enfermidades)

BOIBEL
FORESTAL

MADEIRAS TRATADAS;
postes, caselos,
cerramentos,
entitoramentos,
pasarelas, sinalamentos